

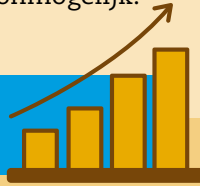
Klimaatambities in de gebouwde omgeving

€ 375 miljard aan investeringen

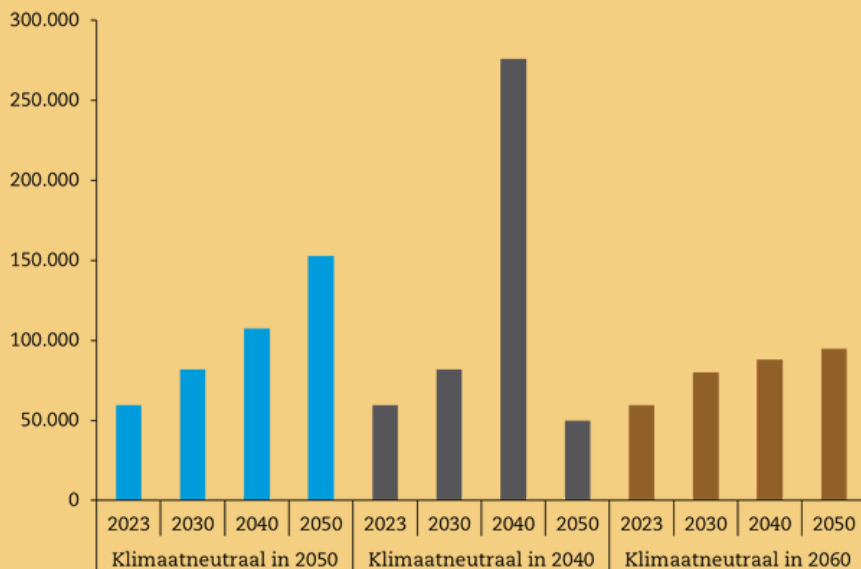

Om tot een klimaatneutrale gebouwde omgeving te komen zullen 7 miljoen woningen en 480 miljoen vierkante meter aan overige gebouwen van het aardgas moeten worden gehaald. Dit vergt € 375 miljard aan investeringen, waarvan € 225 miljard naar schatting onrendabel is. Dit is een immense opgave, maar binnen een periode van 27 jaar niet onmogelijk.

Arbeidscapaciteit: tijd is de sleutelfactor

Met de verduurzaming van de gebouwde omgeving zijn op dit moment bijna 60.000 voltijdbanen gemoeid. Om in 2050 klimaatneutraal te zijn zullen in dat jaar ruim 150.000 voltijdbanen ingezet moeten worden. Hierbij zijn instroom-niveaus van arbeidskrachten nodig die tot op heden nog niet zijn voorgekomen. De instroom in de technische opleidingen neemt eerder af dan toe en een enorme opschaling van buitenlandse arbeidskrachten ligt ook niet in de rede als bedacht wordt dat dezelfde vakkrachten ook voor de energietransitie elders in Europa hard nodig zullen zijn. Tijd is de sleutelfactor voor een succesvolle transitie van de gebouwde omgeving. De enorme stijging van de vereiste arbeidscapaciteit om in 2050 een klimaatneutrale gebouwde omgeving te realiseren is terug te zien in onderstaande figuur. Tussendoelen voor 2040 zoals voornemens in Europa om in 2040 al 90% CO₂-reductie te realiseren of zelfs volledig klimaatneutraal te zijn in dat jaar staan nog veel verder af van de realiteit. Het omgekeerd geldt ook: als de horizon kan worden verlegd naar 2060 - of enkele jaren daarvoor - dan ontstaat een veel realistischer pad voor de vereiste arbeidscapaciteit.

Beleidsimplicaties

Het nemen van meer tijd om naar CO₂-neutraliteit in de gebouwde omgeving te komen zal realisatie van het doel om in 2050 een CO₂-neutrale samenleving te hebben moeilijk maken. Weliswaar kunnen negatieve emissies elders in de samenleving in theorie compensatie bieden, maar deze - zoals CO₂-opslag - zullen al stevig moeten worden ingezet voor de industrie en landbouw. Wel is er nog ruimte voor flankerend beleid zoals herbebossing, maar dit zal naar verwachting geen volledige compensatie bieden. Men kan betogen dat de urgentie van het aanpakken van klimaatproblemen is toegenomen en dat internationale afspraken en rechterlijke uitspraken zich verzetten tegen een langere transitieperiode, maar het moet fysiek ook kunnen.